

คู่มือการบริหารความเสี่ยง

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

จัดทำโดย

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในขององค์กร จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ของ สอวช. เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยง และแนวทางการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับองค์กร คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน สอวช. ได้จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารและพนักงาน สอวช. ได้รับทราบข้อมูลที่ต้องการ มีความเข้าใจ มีส่วนร่วมและใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งในระดับองค์กรและระดับหน่วยงานย่อยภายในองค์กร ทั้งนี้คู่มือการบริหารความเสี่ยงนี้จะได้รับการทบทวนปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของ สอวช. ที่เปลี่ยนแปลงตามปัจจัยภายนอกและภายในอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงของ สอวช. ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุด

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
22 พฤศจิกายน 2564

สารบัญ

คำนำ	1
บทที่ 1 ข้อมูลของ สอวช.....	4
1.1 ความเป็นมาของ สอวช.	4
1.2 ภารกิจของ สอวช.....	4
1.3 วิสัยทัศน์	5
1.4 ค่านิยมร่วม “NXPO”	5
1.5 ทิศทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic direction) ของ สอวช.....	5
บทที่ 2 แนวคิดการบริหารความเสี่ยง	9
2.1 หลักการสำคัญ	9
2.2 องค์ประกอบและหลักการของการบริหารความเสี่ยง	12
2.3 หลักการสำคัญในการบริหารความเสี่ยง.....	12
2.4 วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง.....	13
2.5 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง	13
2.6 ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง.....	14
บทที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยง.....	16
3.1 นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง	16
3.2 ความสำคัญของแนวทางการบริหารความเสี่ยง.....	17
3.3 วัตถุประสงค์ของคู่มือการบริหารความเสี่ยง.....	18
3.4 โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง	18
บทที่ 4 ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง.....	20
ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.....	20
4.1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment).....	20
4.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting).....	20
4.3 การระบุเหตุการณ์เสี่ยง (Event Identification).....	20
4.4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)	21
4.5 การจัดการความเสี่ยง หรือ การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response).....	26
4.6 กิจกรรมควบคุม (Control Activities).....	27
4.7 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication).....	27
4.8 การติดตามและประเมินผล (Monitoring & Evaluation).....	28
บรรณานุกรม	29

ภาคผนวก ก. นโยบายบริหารความเสี่ยง.....	30
ภาคผนวก ข. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน.....	33
ภาคผนวก ค. แบบรายงานการบริหารความเสี่ยง.....	35

บทที่ 1 ข้อมูลของ สอวช.

1.1 ความเป็นมาของ สอวช.

การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอย่างผาสุกและประกอบสัมมาอาชีพได้โดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเหมาะสมตามรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ต้องใช้การวิจัยที่ผสมผสานองค์ความรู้ในศาสตร์ทุกแขนงเพื่อสร้างนวัตกรรม โดยมีได้จำกัดเฉพาะการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเหมือนเดิมเท่านั้น ประกอบกับการอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีความรู้ความสามารถและทักษะขั้นสูงในศาสตร์แขนงต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงส่วนราชการ เพื่อให้มีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ทำหน้าที่สอดคล้องกับการบริหารของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และได้มีการกำหนดให้มีสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์แผนด้านการอุดมศึกษาและแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศให้มีเอกภาพและเป็นระบบ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณและการประเมินผลการปฏิบัติให้เป็นไปโดยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

โดยสำนักงานราชกิจจานุเบกษา ได้ประกาศพระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2562¹ เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2562 อ้างถึงมาตรา 21 ให้มีสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ หรือ “สอวช.” ทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการและงานธุรการของสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ หรือ ซูเปอร์บอร์ด และมีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภานโยบายเพื่อกำหนดทิศทางการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ โดยใช้การวิจัยและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และสังคม รวมทั้งสนับสนุนการนำผลงานวิจัย และนวัตกรรมที่สำเร็จแล้วไปสู่การผลิตที่ได้มาตรฐาน เพื่อใช้ประโยชน์ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

ทั้งนี้ สอวช. เป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และไม่เป็นส่วนราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น

1.2 ภารกิจของ สอวช.

1. รับผิดชอบงานวิชาการและงานธุรการ รวมถึงสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของสภานโยบาย คณะกรรมการ คณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่อง และคณะอนุกรรมการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เสนอความเห็นต่อสภานโยบายเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนด้านการอุดมศึกษาและแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนอื่น รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล

3. เสนอความเห็นต่อสภานโยบายเกี่ยวกับกรอบวงเงินงบประมาณประจำปี ด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ รวมทั้งระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนตามมาตรา 11 (1)

¹ พระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (<https://www.nxpo.or.th/th/978-2/>)

4. เสนอความเห็นต่อสถานนโยบายเกี่ยวกับการเร่งรัดและติดตามให้มีการเสนอหรือการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
5. สนับสนุนการดำเนินการ การติดตามและประเมินผลของคณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่องตามมาตรา 18
6. ประสานงานให้มีการจัดทำ บูรณาการ และเชื่อมโยงฐานข้อมูลการอุดมศึกษาฐานข้อมูลมาตรฐานการอุดมศึกษา และฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย ทิศทาง และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการอุดมศึกษา และการวิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลและผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อสาธารณชนตามประกาศตามมาตรา 11 (7)
7. ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
8. จัดทำรายงานประจำปีของสถานนโยบายตามมาตรา 11 (10)
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สถานนโยบาย หรือคณะกรรมการอำนาจการ สอวช. มอบหมาย

1.3 วิสัยทัศน์

อววน. นำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และมีระบบนวัตกรรมที่เข้มแข็งเป็นรากฐานการพัฒนาเพื่ออนาคตเศรษฐกิจเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง คนไทยมีความอยู่ดีมีสุข เข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ

1.4 ค่านิยมร่วม “NXPO”

1. Nation’s Benefits First หมายถึง ประโยชน์ของชาติมาเป็นอันดับแรกในใจของกรรมการ ผู้อำนวยการ และพนักงานของ สอวช.
2. (~~X~~)System Approach with Evidence หมายถึง เข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยมองความเชื่อมโยงของเรื่องต่าง ๆ ในระบบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์
3. Partnership with stakeholders หมายถึง สร้างสัมพันธภาพที่ดีและคำนึงถึงประโยชน์ร่วมกันของผู้ร่วมงานทุกคนทั้งในและนอกองค์กร
4. Open-Minded Agile Learner หมายถึง เปิดใจเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนอย่างว่องไว ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์

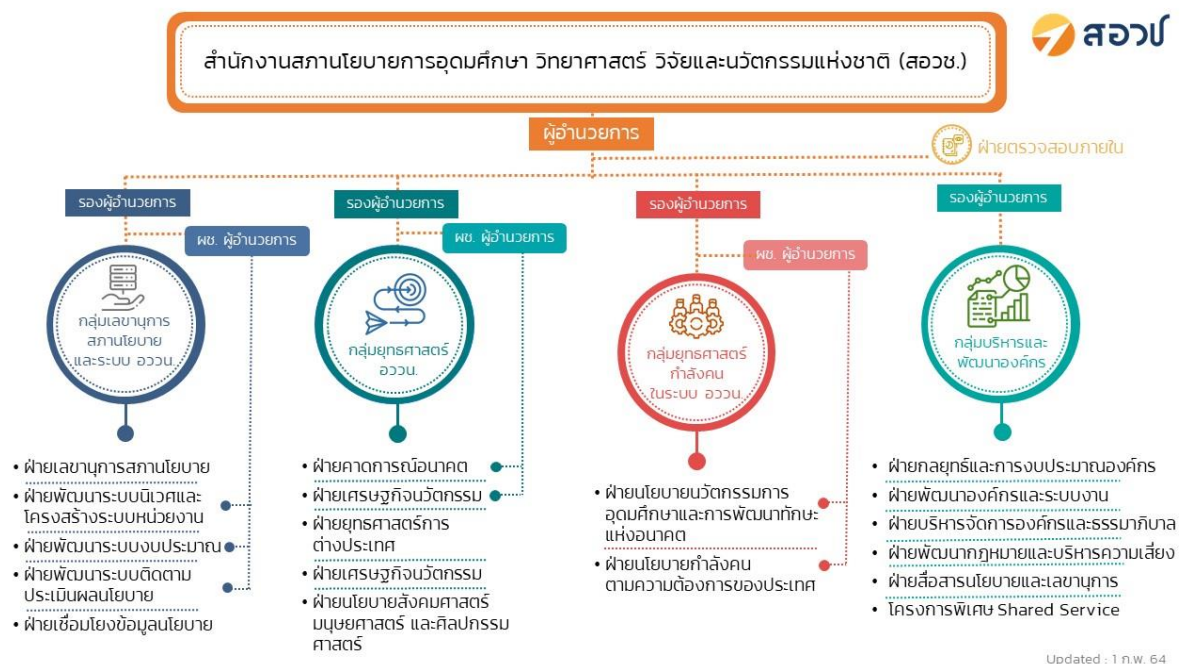
1.5 ทิศทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic direction) ของ สอวช.

เมื่อเดือนกันยายน 2562 สอวช. ได้จัดระดมสมองคณะผู้บริหารเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์หลัก และแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานในระยะถัดไป และได้เสนอต่อคณะกรรมการบริหารกิจการทั่วไปของสำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2562 เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และนำมาปรับปรุงทิศทางการดำเนินงานของ สอวช. โดยสรุปได้ดังนี้ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เน้นการสร้างผลกระทบเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้าง

เศรษฐกิจรูปแบบ BCG (Bioeconomy, Circular economy and Green economy Model) สร้างชุมชนนวัตกรรม ปรับเปลี่ยนเชิงสังคมด้วยนวัตกรรม และสร้างคนและสถาบันความรู้ โดยมุ่งส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจนวัตกรรมที่ยั่งยืน

โดยที่ทิศทางและแนวทางการดำเนินงานในระยะถัดไปที่สำนักงานให้ความสำคัญ มีดังนี้

- Future setting
- จัดทำกรอบนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- พัฒนาข้อริเริ่มใหม่ และแพ็คเกจนโยบาย (New Initiative & Policy Package)
- ออกแบบมาตรการ การปลดล็อก และ Sandbox
- การวิจัยระบบและออกแบบกลไก (System Research & Mechanism Design)
- รวบรวมข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบาย งบประมาณและการติดตามประเมินผล (Unify Data System for Policy Formulation, budgeting & monitoring and evaluation)
- ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการรับผิดชอบงานวิชาการและงานธุรการของสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กรของ สอวช.

ตารางที่ 1 ภารกิจของแต่ละกลุ่มยุทธศาสตร์ของ สอวช.

กลุ่มยุทธศาสตร์	ภารกิจ
1. กลุ่มเลขานุการสภานโยบายและระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	1.1 สนับสนุนและวิเคราะห์งานวิชาการก่อนเสนอต่อสภานโยบายฯ คณะกรรมการ คณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่อง และคณะอนุกรรมการ รวมทั้งประสานงานและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ 1.2 ออกแบบระบบการทำงานและกระบวนการที่สำคัญของกระทรวงฯ รวมทั้งพัฒนาข้อเสนอ นโยบาย มาตรการ กฎหมาย และกลไกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 1.3 จัดทำข้อเสนอกรอบงบประมาณด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ รวมทั้งระบบจัดสรรและบริหารงบประมาณในด้านดังกล่าว 1.4 จัดทำประเด็นนโยบายด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในคลังสแตนด์รายสาขา 1.5 ออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ
2. กลุ่มยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	2.1 จัดทำข้อเสนอแนะวาระการพัฒนาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ของประเทศ 2.2 พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การลงทุนด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ 2.3 พัฒนามาตรการส่งเสริมการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปใช้เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ และสังคม/ชุมชน/ท้องถิ่น 2.4 จัดทำข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์การวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และความร่วมมือกับต่างประเทศด้าน อววน. 2.5 เชื่อมโยงและบูรณาการฐานข้อมูลด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อกำหนดนโยบาย เสนอความเห็นต่อสภานโยบายฯ เกี่ยวกับนโยบายยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบ และงบประมาณของประเทศที่เกี่ยวข้อง
3. กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคนในระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	3.1 จัดทำนโยบายพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ครอบคลุมการผลิตบัณฑิตและบุคลากรในระบบวิจัยและนวัตกรรม 3.2 จัดทำข้อเสนอ นโยบาย มาตรการหรือสิทธิประโยชน์สำหรับ การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมตามนโยบาย ที่สำคัญของประเทศ 3.3 พัฒนาระบบกลไกการขับเคลื่อนการอุดมศึกษาในด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3.4 พัฒนาระบบสร้างร่วมมือการผลิตและการใช้ประโยชน์บุคลากรในระบบวิจัยและนวัตกรรม 3.5 วิจัยเชิงนโยบายผ่านการทดลองในโครงการนำร่องการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กลุ่มยุทธศาสตร์	ภารกิจ
	3.6 ประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 3.7 เสนอความเห็นต่อ สอวช. เกี่ยวกับ นโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบ และงบประมาณของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
4. กลุ่มบริหารและพัฒนาองค์กร	4.1 จัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนงานองค์กร พัฒนาเครื่องมือในการการบริหารจัดการแผนงบประมาณ และติดตามผลการดำเนินงานสำคัญตามทิศทางขององค์กร 4.2 พัฒนาระบบกลไก และเครื่องมือการทำงานเพื่อให้องค์กรสามารถบริหารพัฒนาบุคลากรและองค์กรได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายขององค์กร 4.3 จัดให้มีระบบและเครื่องมือเพื่อการบริหารจัดการที่ดี คล่องตัวทันต่อสถานการณ์เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้ 4.4 ประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายนอกและองค์กร

บทที่ 2 แนวคิดการบริหารความเสี่ยง

2.1 หลักการสำคัญ

การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพตามแนวทางของ COSO ERM 2017 (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission – Enterprise Risk Management Framework) หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรทั่วทั้งองค์กรได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ หรือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งการระบุแนวทางในการจัดการความเสี่ยงดังกล่าวให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร

การบริหารความเสี่ยงองค์กร หมายถึง วัฒนธรรม ความรู้ความสามารถ และแนวปฏิบัติที่บูรณาการ ร่วมกับการกำหนดกลยุทธ์และผลการปฏิบัติงานซึ่งองค์กรใช้ในการบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการสร้างคุณค่า การรักษาคุณค่า และการทำให้คุณค่าเกิดขึ้นจริง โดยจะเน้นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงผ่านสิ่ง ดังต่อไปนี้

1. การตระหนักถึงวัฒนธรรม (Recognizing Culture) บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและ กำหนดรูปแบบวัฒนธรรมองค์กร โดยบุคลากรเป็นผู้กำหนดพันธกิจ กลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กร และ นำแนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรไปใช้ ในทำนองเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงของ องค์กรกระทบต่อการตัดสินใจและการกระทำของบุคลากร บุคคลแต่ละบุคคลมีหลักการที่ใช้อ้างอิงเฉพาะตัว ซึ่ง มีอิทธิพลต่อการระบุ ประเมินและตอบสนองความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงขององค์กรช่วยบุคลากรในการ ตัดสินใจในขณะเดียวกันก็ยอมรับว่าวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการตัดสินใจเหล่านั้น

2. การพัฒนาความรู้ความสามารถ (Developing Capabilities) องค์กรแสวงหาความได้เปรียบ ทางการแข่งขันที่หลากหลายเพื่อสร้างคุณค่าให้กับองค์กร การบริหารความเสี่ยงขององค์กรเพิ่มทักษะที่จำเป็น ในการดำเนินการตามพันธกิจและวิสัยทัศน์และช่วยคาดการณ์ความท้าทายที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ ขององค์กร องค์กรที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงย่อมมีความยืดหยุ่นมากกว่าและสามารถ พัฒนาได้ดีกว่าเมื่อต้องเผชิญกับข้อจำกัดและโอกาสทางการตลาดและทรัพยากร

3. การประยุกต์แนวปฏิบัติ (Applying Practices) การบริหารความเสี่ยงองค์กรเป็นกระบวนการที่ ต้องทำอย่างต่อเนื่องทั้งองค์กร รวมถึงกิจกรรมทั้งหมดรวมถึงโครงการพิเศษและโครงการที่คิดค้นใหม่ด้วย การ บริหารความเสี่ยงขององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจของผู้บริหารในทุกระดับขององค์กร

แนวปฏิบัติที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรประยุกต์จากระดับบนสุดของกิจการลงมาสู่ฝ่าย หน่วยธุรกิจและหน้าทำงาน จุดมุ่งหมายของแนวปฏิบัติคือการช่วยให้บุคลากรขององค์กรมีความเข้าใจดีขึ้น เกี่ยวกับกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ ความเสี่ยง ค่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ผลกระทบของความเสี่ยงต่อผลการ ปฏิบัติงาน และวิธีการที่ควรใช้ในการบริหารความเสี่ยง ความเข้าใจเหล่านี้มีส่วนสนับสนุนการตัดสินใจในทุก ระดับและช่วยลดอคติขององค์กร

4. การบูรณาการร่วมกับการกำหนดกลยุทธ์และผลการปฏิบัติงาน (Integrating with Strategy - Setting and Performance) องค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ รวมถึงกำหนด วัตถุประสงค์จากกลยุทธ์ผ่านไปยังกลุ่มงาน และฝ่ายต่างๆ การบริหารความเสี่ยงขององค์กรได้รับการบูรณา การร่วมกับการกำหนดกลยุทธ์รวมทั้งความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับภาพความเสี่ยง (Risk Profile) โดยรวม ขององค์กรและผลกระทบของกลยุทธ์ทางเลือกต่อภาพความเสี่ยงนั้น ผู้บริหารพิจารณาเป็นพิเศษเกี่ยวกับ โอกาสใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากนวัตกรรมและการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ องค์กรที่บูรณาการการบริหารความเสี่ยงของ องค์กรเข้ากับงานในแต่ละวันอาจมีต้นทุนที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับองค์กรที่แยกกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ

องค์กรออกต่างหาก นอกจากนี้ การทำให้การบริหารความเสี่ยงขององค์กรเข้ารวมกับไปในการดำเนินงานหลักขององค์กรส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถระบุโอกาสใหม่ ๆ ในการขยายงานขององค์กรได้

5. การบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ (Managing Risk to Strategy and Business Objectives) การบริหารความเสี่ยงขององค์กรเป็นส่วนประกอบสำคัญในการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กร แนวปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่ออกแบบได้ดีช่วยให้ผู้บริหารและคณะกรรมการขององค์กรคาดหวังได้อย่างสมเหตุสมผลที่จะสามารถบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์โดยรวมขององค์กรได้

6. การเชื่อมโยงกับคุณค่า (Linking to Value) องค์กรต้องบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กรตามระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งคือค่าความเสี่ยงที่กำหนดในภาพกว้างที่องค์กรเต็มใจยอมรับสำหรับการสร้างคุณค่า การบริหารความเสี่ยงขององค์กรช่วยผู้บริหารในการเลือกกลยุทธ์ที่ทำให้การสร้างมูลค่าที่คาดหวังไว้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และสอดคล้องกับความสามารถที่จะบริหารความเสี่ยงให้ได้อย่างสม่ำเสมอ การบริหารความเสี่ยงภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ส่งเสริมความสามารถขององค์กรได้ดีขึ้นในการสร้างมูลค่า รักษามูลค่าและทำให้คุณค่าเกิดขึ้นจริง

การบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO 2017 ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ในบริบทของพันธกิจ วิสัยทัศน์และคุณค่าหลัก ผ่านการเชื่อมโยงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจเข้ากับความเสี่ยง ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถวางแผนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรเพื่อบริการการสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ทั้ง 3 องค์ประกอบได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ในบริบทของพันธกิจ วิสัยทัศน์และคุณค่าหลัก และการขับเคลื่อนทิศทางและผลการปฏิบัติงานโดยรวมของกิจการ

เพื่อกำหนดทิศทางและผลการดำเนินงานขององค์กรตามแนวทางของ COSO ERM 2017

1. พันธกิจ วิสัยทัศน์และคุณค่าหลัก (Mission, Vision, and Core Values)

พันธกิจ หมายถึง ความมุ่งหมายพื้นฐานในการจัดตั้งองค์กร ซึ่งแสดงถึงเป้าหมายที่องค์กรต้องการบรรลุผล

วิสัยทัศน์ หมายถึง เป้าหมายขององค์กรที่ต้องการดำเนินการให้สำเร็จในอนาคต

คุณค่าหลัก หมายถึง คุณลักษณะและบรรทัดฐาน ลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กรเกี่ยวกับ สิ่งที่ดีหรือไม่ดีและสิ่งที่ยอมรับได้หรือยอมรับไม่ได้ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ภายในองค์กร

พันธกิจ วิสัยทัศน์และคุณค่าหลัก มีความสัมพันธ์กันเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กร และแสดงจุดยืนขององค์กรให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบว่าองค์กรมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างไร อย่างไรก็ตาม พันธกิจ วิสัยทัศน์ และคุณค่าหลัก อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้หากความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียเปลี่ยนแปลงไป การกำหนดกลยุทธ์ควรมีความสัมพันธ์กับพันธกิจวิสัยทัศน์ และคุณค่าหลักขององค์กร

2. กลยุทธ์ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และผลการปฏิบัติงาน (Strategy, Business Objectives and Performance)

กลยุทธ์หมายถึง แผนการปฏิบัติงานสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย กลยุทธ์ต้องกำหนดให้สอดคล้องและสนับสนุน กับการบรรลุพันธกิจและวิสัยทัศน์รวมถึงสอดคล้องกับคุณค่าหลักและความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนจะทำให้เกิดการบริหารงานและวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสม นอกจากนี้กลยุทธ์ยังใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับวัตถุประสงค์ระดับอื่นในองค์กรเมื่อผู้บริหารบูรณาการการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับการกำหนดกลยุทธ์เข้าใจโปรไฟล์ความเสี่ยงทั้งหมดขององค์กร จะทำให้ผู้บริหารมีข้อมูลความเสี่ยงที่จำเป็นต่อการพิจารณาเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมได้

การบูรณาการการบริหารความเสี่ยงองค์กรช่วยให้องค์กรเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดีขึ้น

2.1 วิธีการที่พันธกิจ วิสัยทัศน์ และคุณค่าหลักแสดงให้เห็นถึงประเภทความเสี่ยงและค่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้เมื่อพิจารณากำหนดกลยุทธ์

2.2 ความเป็นไปได้ที่กลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจอาจไม่สอดคล้องกับพันธกิจ วิสัยทัศน์และคุณค่าหลัก

2.3 ประเภทความเสี่ยงและค่าความเสี่ยงที่องค์กรอาจประสบเมื่อเลือกใช้กลยุทธ์ใดกลยุทธ์หนึ่ง

2.4 ประเภทความเสี่ยงและค่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจและสร้างมูลค่าเพิ่มให้องค์กรได้

3. ผลการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น (Enhance Performance)

ผลการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หน้าที่และวิธีการในการบรรลุผลตามกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจขององค์กร เนื่องจากความเสี่ยงที่อาจส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมีความหลากหลาย และมีทั้งทราบล่วงหน้าและไม่ทราบล่วงหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้การวัดประสิทธิภาพวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การวัดผลด้านการเงิน เช่น ผลตอบแทนจากการลงทุน หรือความสามารถในการทำกำไร การวัดผลด้านการดำเนินงาน เช่น จำนวนชั่วโมงในการทำงาน ปริมาณการผลิต หรือร้อยละกำลังการผลิต การวัดผลด้านหน้าที่ เช่น การปฏิบัติตามข้อตกลงระดับการให้บริการหรือการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ การวัดผลด้านโครงการ เช่น การเปิดตัวผลิตภัณฑ์ใหม่ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงและผลการดำเนินงานที่ต้องการ โดยพิจารณาจากโปรไฟล์ความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งจะแสดงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของความเสี่ยงในแต่ละระดับขององค์กร เช่น ระดับความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กร ในระดับการปฏิบัติงาน องค์ประกอบต่างๆ ของความเสี่ยงเหล่านี้จะทำให้ผู้บริหารสามารถพิจารณาประเภท ความรุนแรง และความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงและผลกระทบต่อผลการดำเนินงานได้

2.2 องค์ประกอบและหลักการของการบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ฉบับใหม่ COSO ERM 2017 แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังแผนภาพที่ 4 โดยแถบสี 3 เส้นในแผนภาพใช้แทน กลยุทธ์และกำหนดวัตถุประสงค์ ผลการปฏิบัติงาน และการสอบทานและการแก้ไขปรับปรุง แสดงให้เห็นกระบวนการร่วมกันที่ดำเนินไปทั่วทั้งกิจการ ส่วนแถบสี 2 เส้น ใช้แทน การกำกับดูแลและวัฒนธรรม และสารสนเทศ การสื่อสาร และการรายงาน แสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่สนับสนุนให้เกิดการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

การบริหารความเสี่ยงขององค์กรสามารถทำให้คุณค่าเพิ่มขึ้น เมื่อได้รับการบูรณาการให้ครอบคลุมทั้ง การพัฒนากลยุทธ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร และการนำไปใช้และผลการปฏิบัติงาน การบริหารความเสี่ยงขององค์กรมิใช่สิ่งที่ตายตัว แต่ได้รับการบูรณาการเข้ากับการพัฒนากลยุทธ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ และการนำวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติในการตัดสินใจในแต่ละวัน

แผนภาพที่ 4 หลักการสำคัญของการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ฉบับใหม่ COSO ERM 2017

2.3 หลักการสำคัญในการบริหารความเสี่ยง

หลักการบริหารความเสี่ยงองค์กรตามแนวคิดของ COSO ฉบับปรับปรุงใหม่ COSO ERM 2017 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และมี 20 หลักการที่สัมพันธ์กัน (ตามตารางที่ 2) องค์กรควรนำหลักการและองค์ประกอบต่าง ๆ ไปใช้เพื่อให้เกิดการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร

ตารางที่ 2 หลักการในการบริหารความเสี่ยงองค์กร COSO ERM 2017

การกำกับดูแลและวัฒนธรรม	การกำหนดกลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์	ผลการปฏิบัติงาน	การสอบทานและการแก้ไขปรับปรุง	สารสนเทศการสื่อสารและการรายงาน
1. ควบคุมดูแลความเสี่ยงโดยคณะกรรมการ 2. จัดตั้งโครงสร้างดำเนินงาน 3. กำหนดวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ 4. แสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นต่อคุณค่าหลัก 5. ดึงดูด พัฒนาและรักษาบุคคลที่มีความสามารถ	6. วิเคราะห์บริบททางธุรกิจ 7. กำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 8. ประเมินกลยุทธ์ทางเลือก 9. กำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ	10. ระบุความเสี่ยง 11. ประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง 12. จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง 13. นำวิธีการตอบสนองความเสี่ยงไปปฏิบัติ 14. พัฒนาภาพรวมความเสี่ยง	15. ประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 16. สอบทานความเสี่ยงและผลการปฏิบัติงาน 17. พยายามปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงขององค์กรอย่างต่อเนื่อง	18. ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศและเทคโนโลยี 19. สื่อสารสารสนเทศด้านความเสี่ยง 20. รายงานความเสี่ยงวัฒนธรรมและผลการปฏิบัติงาน

2.4 วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง

1. ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร มีการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยกระบวนการที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล COSO ERM 2017 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการกำกับดูแลที่ดี จัดการความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กร ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
2. ส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญ ผู้บริหารและพนักงาน มีความรู้ความเข้าใจ โดยสามารถนำแนวทางการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งมีส่วนร่วมและสนับสนุนเพื่อประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้จริง
3. ติดตามและประเมินสถานการณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน เพื่อทบทวนและปรับปรุงมาตรการเชิงป้องกันความเสี่ยงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง

2.5 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

การดำเนินการบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นและทำให้องค์กรสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคและอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือสถานการณ์ที่อาจทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย

ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับการดำเนินการบริหารความเสี่ยง มีดังนี้

- 1) **เป็นส่วนหนึ่งของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** การบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้คณะทำงานบริหารความเสี่ยงและผู้บริหารทุกระดับตระหนักถึงความเสี่ยงหลักที่สำคัญ และสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
- 2) **สร้างฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร** การบริหารความเสี่ยงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการบริหารความเสี่ยง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กรรวมถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้
- 3) **ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงต่าง ๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด** การบริหารความเสี่ยงจะทำให้บุคลากรภายในองค์กรมีความเข้าใจถึงเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร และตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรได้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล
- 4) **เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงาน** การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานฯ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และสามารถปกป้องผลประโยชน์ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าแก่องค์กร
- 5) **ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน** การบริหารความเสี่ยงทำให้อารมณ์แบบการตัดสินใจในระดับการปฏิบัติงานขององค์กรมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน
- 6) **ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล** การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรม

และการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง เช่น การใช้ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำและ กิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงย่อมแตกต่างกัน หรือการเลือกใช้มาตรการแต่ละประเภทย่อมใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เป็นต้น

2.6 ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

เพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์จากการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารจะต้องสร้างกระบวนการเพื่อ สนับสนุนให้เกิดการบ่งชี้ การประเมิน การจัดการ และการรายงานความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง โดยให้เป็นส่วน หนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ ปัจจัยสำคัญ 8 ประการที่จะช่วยให้การปฏิบัติตามกรอบบริหารความเสี่ยงของ องค์กรประสบความสำเร็จ มีดังนี้

1) การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง

การบริหารความเสี่ยงขององค์กร จะประสบความสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ การ สนับสนุน การมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนให้ทุกคนใน องค์กรเข้าใจถึงความสำคัญในคุณค่าของการบริหารความเสี่ยง มิฉะนั้นแล้วการบริหารความเสี่ยงจะไม่สามารถ เกิดขึ้นได้

2) การใช้คำให้เกิดความเข้าใจแบบเดียวกัน

การใช้คำนิยามเกี่ยวกับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงแบบเดียวกัน จะทำให้เกิด ประสิทธิภาพในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย กระบวนการ เพื่อใช้ในการบ่งชี้ ประเมินความเสี่ยงและ กำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยองค์กรจะต้องมีการจัดทำกรอบบริหารความเสี่ยง และ นโยบายการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีคำอธิบายองค์ประกอบอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหารและพนักงานทุก คนใช้ภาษาความเสี่ยงในแนวทางเดียวกัน มีจุดหมายร่วมกันในการบริหารความเสี่ยง

3) การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง คือ องค์กรที่ สามารถนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร และกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร

4) กระบวนการในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

การนำเอากระบวนการและระบบบริหารแบบใหม่มาใช้ องค์กรจำเป็นต้องมีการบริหารการ เปลี่ยนแปลง การพัฒนาการบริหารความเสี่ยงก็เช่นเดียวกัน ที่ต้องมีการชี้แจงให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคน รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของผลที่องค์กรและแต่ละบุคคลจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

5) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเพื่อให้มั่นใจว่า ผู้บริหารได้รับข้อมูลความเสี่ยง อย่างถูกต้องและทันเวลา สามารถจัดการกับความเสี่ยงตามลำดับความสำคัญ ตามการเปลี่ยนแปลง และความ เสี่ยงใหม่ มีการติดตามแผนการจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงการบริหารองค์กร และ จัดการความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรมีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้มากที่สุด

การสื่อสารเกี่ยวกับกลยุทธ์บริหารความเสี่ยง และวิธีปฏิบัติมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการ สื่อสารจะเน้นให้มีการเชื่อมโยงระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับกลยุทธ์องค์กร การชี้แจงทำความเข้าใจต่อ

พนักงานทุกคนถึงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยง จะช่วยให้เกิดการยอมรับในกระบวนการและนำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยง

6) การวัดผลการบริหารความเสี่ยง

การวัดผลการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วย 2 รูปแบบ ดังนี้

(1) การวัดความเสี่ยงในรูปแบบของผลกระทบและโอกาสที่จะเกิดขึ้น การบริหารความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จจะช่วยให้ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

(2) การวัดความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงโดยอาศัยดัชนีวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งอาจกำหนดเป็นระดับองค์กร ฝ่ายงาน หรือของแต่ละบุคคล การใช้ดัชนีวัดผลการดำเนินงานนี้อาจปฏิบัติร่วมกับกระบวนการด้านทรัพยากรบุคคล

7) การฝึกอบรมและกลไกด้านทรัพยากรบุคคล

ผู้บริหารและพนักงานทุกคนในองค์กรต้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้เข้าใจกรอบการบริหารความเสี่ยง และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในการจัดการความเสี่ยงและสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง การฝึกอบรมในองค์กรควรต้องคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

- ความแตกต่างกันของระดับความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง
- ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงที่มีอยู่แล้วในองค์กร

พนักงานใหม่ทุกคนควรได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความเข้าใจในความรับผิดชอบต่อความเสี่ยง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้วยเช่นกัน ระบบการประเมินผลการดำเนินงานถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล โดยความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงควรกำหนดรวมอยู่ในงานที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบและใน Role Profile การประเมินผลการดำเนินงานส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยมีประเด็นที่ควรประเมินดังต่อไปนี้

- ความรับผิดชอบและการสนับสนุนกระบวนการบริหารความเสี่ยงและกรอบการบริหารความเสี่ยงที่แต่ละบุคคลมีต่อองค์กร
- การวัดระดับความเสี่ยงที่บุคคลนั้นเป็นผู้รับผิดชอบว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการมีประสิทธิภาพเพียงใด

8) การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนสุดท้ายของปัจจัยต่อความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยง คือ การกำหนดวิธีที่เหมาะสมในการติดตามการบริหารความเสี่ยง การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

- การรายงานและสอบทานขั้นตอนตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง
- ความชัดเจนและความสม่ำเสมอของการมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นของผู้บริหารระดับสูง
- บทบาทของผู้นำในการสนับสนุนและติดตามการบริหารความเสี่ยง
- การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

บทที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยง

3.1 นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง

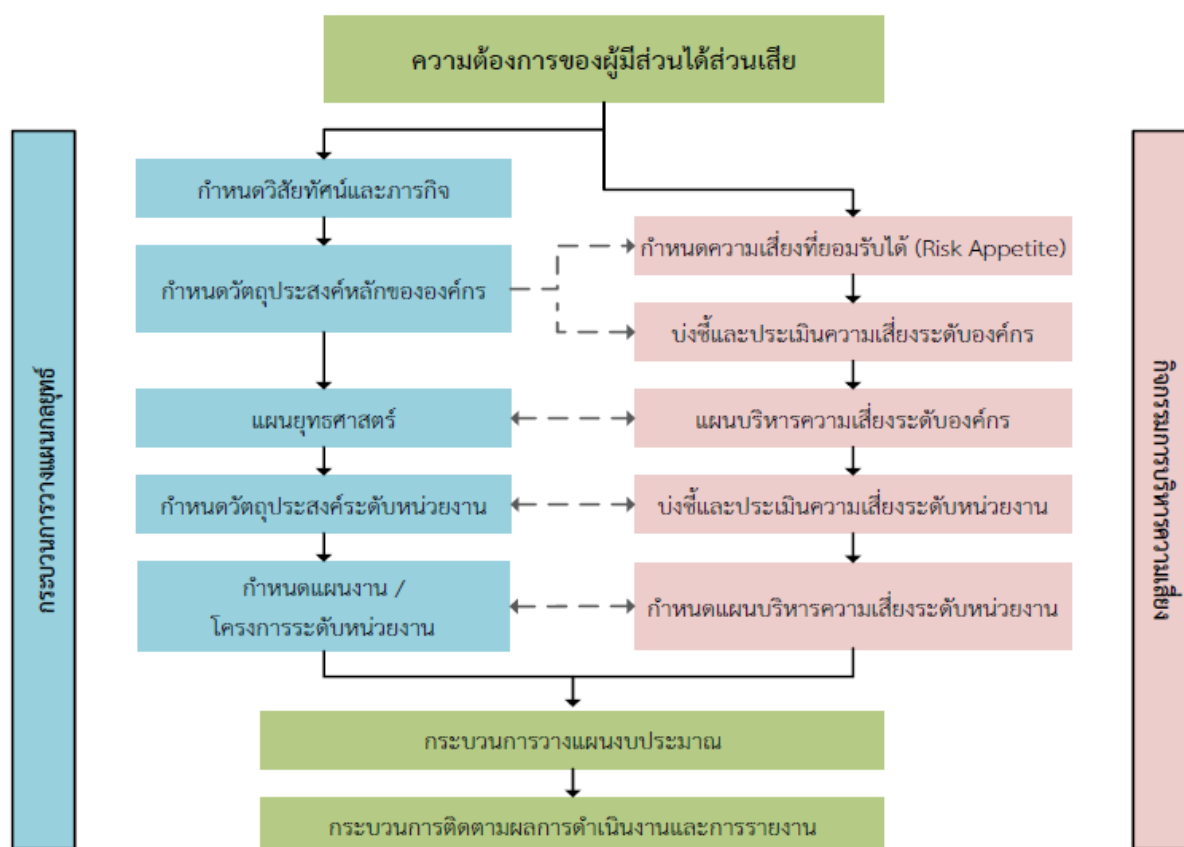
สอวช. ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร มีการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยกระบวนการอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล COSO ERM 2017 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการกำกับดูแลที่ดี จัดการความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กร ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญ ผู้บริหารและพนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจ โดยสามารถนำแนวทางการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งมีส่วนร่วมและสนับสนุนเพื่อประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้จริง ติดตามและประเมินสถานการณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน เพื่อทบทวนและปรับปรุงมาตรการเชิงป้องกันความเสี่ยงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง

โดยมีหลักปฏิบัติที่สำคัญ มีแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงานและการดำเนินงานของ สอวช.ต้องรักษาสสมดุลระหว่างระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการบริหารความเสี่ยง เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมสำคัญขององค์กรที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารและพนักงานทุกคนตระหนักว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงในระดับสูงมากที่อาจส่งผลกระทบต่อพันธมิตร และเป้าประสงค์ขององค์กร ความน่าเชื่อถือขององค์กร ตลอดจนการขับเคลื่อนค่านิยมหลัก Core Values หรือการบริหารจัดการองค์กร ที่จะต้องได้รับการจัดการอย่างทันเวลาและต่อเนื่อง มีกระบวนการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงตามแผนจัดการความเสี่ยง และกิจกรรมควบคุมที่กำหนดครบถ้วน โดยรายงานผลต่อผู้บริหารสายงาน และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเป็นรายไตรมาส และนำเสนอรายงานการประเมินผลคณะกรรมการอำนวยการ สอวช. ทุก 6 เดือน ตลอดจนมีการทบทวนนโยบายและกรอบการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. ทุกปีหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ

3.2 ความสำคัญของแนวทางการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ภายใต้สภาวะการดำเนินงานของทุก ๆ องค์กรล้วนแต่มีความเสี่ยง ซึ่งเป็นความไม่แน่นอนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือเป้าหมายขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดบ้างที่กระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กร วิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง กำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยง และต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

การบริหารความเสี่ยงขององค์กรสามารถเชื่อมโยงต่อการกำหนด ทบทวน วางแผนกลยุทธ์ในช่วงระยะเวลาและสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการและมีทิศทางนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกัน

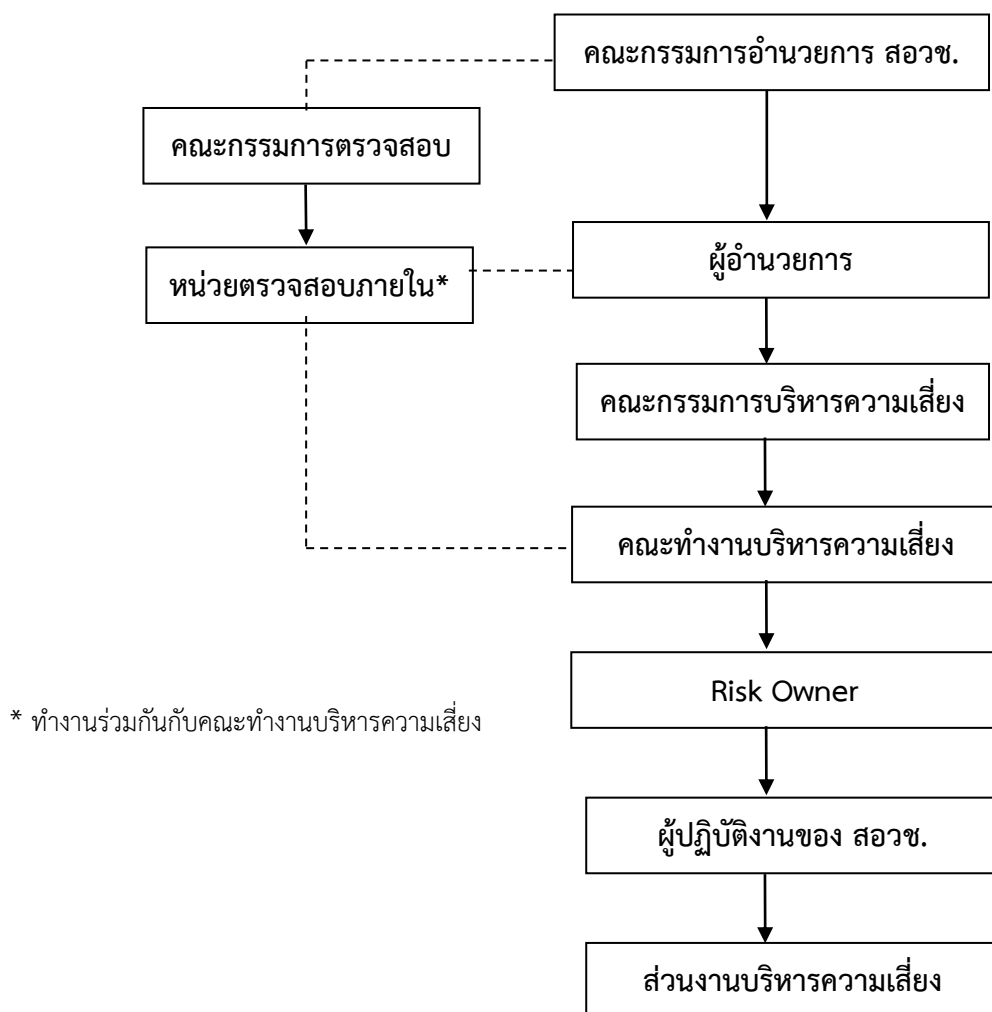
แผนภาพที่ 5 การเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงกับการวางแผนกลยุทธ์องค์กร

3.3 วัตถุประสงค์ของคู่มือการบริหารความเสี่ยง

1. ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร มีการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยกระบวนการที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล COSO ERM 2017 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการกำกับดูแลที่ดี จัดการความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กร ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
2. ส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญ ผู้บริหารและพนักงาน มีความรู้ความเข้าใจ โดยสามารถนำแนวทางการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งมีส่วนร่วมและสนับสนุนเพื่อประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้จริง
3. ติดตามและประเมินสถานการณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน เพื่อทบทวนและปรับปรุงมาตรการเชิงป้องกันความเสี่ยงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง

3.4 โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง

สอวช. ดำเนินการบริหารความเสี่ยงโดยยึดกรอบการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) เป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. โดยโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. ปรากฏตามภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6 โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.

ตารางที่ 3 โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.

องค์ประกอบตามโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.	อำนาจหน้าที่
คณะกรรมการอำนวยการ สอวช.	1) กำกับดูแลให้การบริหารความเสี่ยงของ สอวช. เป็นไปอย่างเหมาะสม 2) รับทราบผลการบริหารความเสี่ยงและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
คณะกรรมการตรวจสอบ	1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร 2) สอบทานกระบวนการบริหารความเสี่ยงและผลการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. 3) กำกับดูแลการพัฒนาและการปฏิบัติตามกรอบการบริหารความเสี่ยง
ผู้อำนวยการ	1) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน สอวช. และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงต่อคณะกรรมการอำนวยการ สอวช. 2) กำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง 3) ส่งเสริมและติดตามให้มีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม
คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน	1) เสนอนโยบายการบริหารความเสี่ยงให้ผู้อำนวยการ สอวช. เพื่อพิจารณาอนุมัติ 2) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือและแผนการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. 3) กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการบริหารความเสี่ยงทั้งระดับกิจกรรม และระดับองค์กรเพื่อรายงานต่อคณะผู้บริหาร สอวช. 4) จัดทำสรุปรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเสนอต่อผู้อำนวยการ สอวช. 5) เสนอผู้อำนวยการ สอวช. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.
คณะทำงานบริหารความเสี่ยง	1) ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง 2) จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. 3) รวบรวมข้อมูล จัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินงานของการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. 4) ประสานงานกับคณะกรรมการ และผู้ปฏิบัติงานของ สอวช. ในการบูรณาการแนวทางการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน
Risk Owner (หัวหน้าฝ่าย/ ส่วนงาน/พนักงาน)	1) ประเมินจัดทำความเสี่ยงระดับองค์กร ระดับกระบวนการ ระดับกิจกรรม 2) ดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง 3) รายงานความก้าวหน้า/ประเมินผลการบริหารความเสี่ยง
ผู้ปฏิบัติงานของ สอวช.	1) สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับคณะทำงานบริหารความเสี่ยง 2) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนบริหารความเสี่ยง
ส่วนงานบริหารความเสี่ยง	1) ติดตาม เฝ้าระวัง ประสานงาน ให้คำแนะนำกับหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. 2) เลขานุการของคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน
ฝ่ายตรวจสอบภายใน	1) สนับสนุนคณะกรรมการตรวจสอบในการสอบทานกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.

บทที่ 4 ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง

สอวช. มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร มีการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยกระบวนการที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล COSO ERM มีส่วนร่วมและสนับสนุนเพื่อประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้จริง ติดตามและประเมินสถานการณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน เพื่อทบทวนและปรับปรุงมาตรการเชิงป้องกันความเสี่ยงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร กระบวนการที่บุคลากรทั่วทั้งองค์กรได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และคาดการณ์ถึงเหตุการณ์หรือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งการระบุแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมหรือยอมรับได้ เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุในวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตามกรอบวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร

ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. มีองค์ประกอบทั้งหมด 8 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้การกำกับที่ดี โดยเกี่ยวกับแนวคิด นโยบาย รวมถึงบรรยากาศการทำงานที่กำหนดจากการบริหารระดับสูง มีอิทธิพลสำคัญต่อสภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีการกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และช่วงเปี่ยงเบนของระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เชื่อมโยงพันธกิจ วิสัยทัศน์ องค์กร กับนโยบาย และขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยระบบบริหารความเสี่ยงมีกระบวนการดำเนินงานภายใต้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยง

4.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจนของงาน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมตามแผนการปฏิบัติงานของ สอวช. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และหน่วยวัดที่จะช่วยให้การระบุ และวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมจะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์จากการบริหารความเสี่ยงที่คาดว่าองค์กรจะต้องเผชิญในอนาคต

4.3 การระบุเหตุการณ์เสี่ยง (Event Identification)

การระบุเหตุการณ์เสี่ยง หรือ การชี้บ่งเหตุการณ์เสี่ยง คือการระบุเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงองค์กร โดยพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุในขั้นตอนที่ 2 และปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรตามขั้นตอนที่ 1 มาประกอบ ให้ครอบคลุมความเสี่ยงพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบข้อบังคับ

4.4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย การดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดเกณฑ์ประเมินความเสี่ยง (Risk Rating Scale)

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานเป็นขั้นตอนที่คณะทำงานบริหารความเสี่ยงกำหนดให้มีการดำเนินการร่วมกันทั่วทั้งองค์กร โดยพิจารณาเงื่อนไขการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง 2 ด้าน คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) เพื่อกำหนดระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) ของความเสี่ยงแต่ละเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถกำหนดได้ทั้งเกณฑ์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1.1 ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

ตารางที่ 4 ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับมี	คำอธิบาย	นิยาม	ตัวอย่างกรณีทั่วไป	
1	ต่ำมาก	มีโอกาสเกิดต่ำมากหรือเกิดขึ้นได้ในกรณีน้อยวัน	<10%	> 3 ปีต่อครั้ง
2	ต่ำ	อาจมีโอกาสดำเนินการต่ำ หรือเกิดขึ้นนานๆ ครั้ง	10-20%	>1-3 ปีต่อครั้ง
3	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดปานกลางหรือเกิดขึ้นเป็นบางครั้ง	>20 – 50%	ปีละครั้ง
4	สูง	มีโอกาสเกิดสูง หรือเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อย	>50-80%	ปีละ 2-5 ครั้ง
5	สูงมาก	มีโอกาสเกิดสูงมาก หรือเกิดขึ้นบ่อย	>80%	ปีละ 6 ครั้งขึ้นไป

1.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ทั้งนี้การกำหนดระดับของผลกระทบของความเสี่ยงอาจพิจารณาจากความเสียหายเมื่อความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น โดย สอวช. ได้ให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบ 5 ด้าน คือ (1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) (2) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) (3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) (4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk) และ (5) ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์ โดยมีตัวอย่างในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลกระทบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ระดับความรุนแรงและเกณฑ์การประเมินผลกระทบ

ระดับความรุนแรง	ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)				
	ด้านกลยุทธ์	ด้านปฏิบัติการ	ด้านการเงิน	ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ	ด้านภาพลักษณ์
5 (มากที่สุด)	ข้อเสนอเชิงนโยบายของ สวช. ไม่สามารถตอบเจตจำนงของประเทศหรือไม่สามารถเสนอผ่าน ครม. ได้หรือไม่มีความหนักแน่นในระบบ อววน. นำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่	ไม่สามารถดำเนินงานบรรลุได้ตามเป้าหมายพันธกิจ กลยุทธ์องค์กรได้เป็นส่วนใหญ่	ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมาย 25% หรือใช้งบประมาณน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ร้อยละ 10%	เจ้าหน้าที่ทำผิดกฎหมาย จนเกิดการดำเนินคดีฟ้องร้องต่อสำนักงาน มีคำพิพากษาถึงที่สุดทำให้สำนักงานเพิกตั้งและสูญเสียภาพลักษณ์การเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล เช่น ทุจริตเชิงนโยบาย	มีสื่อร้องเรียนการทุจริต และปรากฏว่าทุจริตจริง แสดงถึงการเป็นองค์กรที่ไม่มีธรรมาภิบาล หรือปรากฏว่าเชิงลบในประเด็นที่รุนแรงหรือมีมูลจนไม่สามารถแก้ข่าวได้ เช่น การกำหนดนโยบายที่ผลประโยชน์ทับซ้อน การออกนโยบายโดยเอื้อประโยชน์ต่อหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง
4 (มาก)	ข้อเสนอเชิงนโยบายของ สวช. สามารถตอบเจตจำนงเป้าหมายของประเทศ แต่ไม่สามารถเสนอผ่าน สภานโยบายฯ หรือคณะกรรมการระดับชาติได้ หรือไม่มีความหนักแน่นในระบบ อววน. นำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ได้บางส่วน	ไม่สามารถดำเนินงานบรรลุได้ตามเป้าหมายพันธกิจ กลยุทธ์องค์กรได้เป็นบางส่วน ผู้บริหารสามารถกำหนดมาตรการแก้ไขเชิงป้องกันได้	ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมาย 15-20% หรือใช้งบประมาณน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ร้อยละ 8%	เจ้าหน้าที่ทำผิดกฎหมาย จนเกิดการร้องเรียนต่อสำนักงาน และต้องขอใช้คำสั่งให้หมดทน	มีสื่อร้องเรียนการทุจริตจากภายนอกองค์กร จนเป็นข่าวเกิดการเสียหายต่อภาพลักษณ์ขององค์กร หรือปรากฏว่าเชิงลบในประเด็นที่รุนแรงหรือมีมูลสามารถแก้ข่าวได้บางส่วน
3 (ปานกลาง)	ข้อเสนอเชิงนโยบายของ สวช. สามารถตอบเจตจำนงเป้าหมายของประเทศสามารถเสนอผ่าน สภานโยบายฯ หรือคณะกรรมการระดับชาติได้ หรือไม่มีความหนักแน่นในระบบ อววน. นำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ได้เป็นส่วนใหญ่	ไม่สามารถดำเนินงานบรรลุได้ตามเป้าหมายพันธกิจ กลยุทธ์องค์กรได้บางส่วน ผู้บริหารสามารถกำหนดมาตรการแก้ไขเชิงป้องกันได้	ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมาย 10% หรือใช้งบประมาณน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ร้อยละ 5%	เจ้าหน้าที่ทำผิดกฎหมายภายใน จนเกิดความเสียหายรุนแรงต่อสำนักงาน ระดับ 3 เช่น ใจกว้างผิดระเบียบ/ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง/ทำผิดระเบียบซ้ำ ๆ เกิดความเสียหายแก่สำนักงานเป็นจำนวนมาก หรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง	มีสื่อร้องเรียนการทุจริตภายในองค์กร
2 (น้อย)	การจัดทำ study report /policy prototype/ testing แต่ไม่สามารถผลักดันเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย (policy proposal) ได้	ไม่สามารถดำเนินงานบรรลุได้ตามเป้าหมายพันธกิจ กลยุทธ์องค์กรได้บางส่วน ผู้บริหารสามารถกำหนด/มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการได้ทันที	ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมาย 5% หรือใช้งบประมาณน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ร้อยละ 3%	เจ้าหน้าที่ทำผิดกฎหมายภายใน จนเกิดความเสียหายปานกลาง ต่อสำนักงาน ระดับ 2 เช่น ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง/ทำผิดระเบียบซ้ำ ๆ แต่ไม่เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก/ กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง และสำนักงานได้ลงโทษภาคทัณฑ์/ตัดเงินเดือน	
1 (น้อยที่สุด)		ไม่สามารถดำเนินงานบรรลุได้ตามเป้าหมายพันธกิจ กลยุทธ์องค์กรได้บางส่วน ผู้รับผิดชอบสามารถปรับแผนการทำงานได้	ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมาย 2% หรือใช้งบประมาณน้อยกว่าเป้าหมายที่วางไว้ร้อยละ 1%	เจ้าหน้าที่ทำผิดกฎหมายภายใน จนเกิดความเสียหายเล็กน้อย ต่อสำนักงาน ระดับ 1 เช่น กระทำผิดตามข้อบังคับประมวลจริยธรรม/ประมาทเลินเล่อ ทำผิดระเบียบ/กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และสำนักงานได้ตักเตือนเป็นหนังสือ เป็นต้น	

2. การจัดลำดับความเสี่ยง

เมื่อผู้รับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยงของแต่ละฝ่ายได้ทำการกำหนดเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจากการวิเคราะห์โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ของปัจจัยเสี่ยงแต่ละด้านแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การจัดลำดับความรุนแรงของแต่ละปัจจัยเสี่ยงโดยใช้ตารางจัดลำดับความรุนแรงตามปัจจัยเสี่ยง (Risk Ranking) ที่มีผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ เป้าหมายการปฏิบัติงานประจำปี เป้าหมายตามตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติงานของ สอวช. เพื่อที่จะประเมินระดับความเสี่ยงโดยรวม (Risk Exposure) และกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ตารางที่ 6 การจัดลำดับความรุนแรงความเสี่ยง (Risk Ranking) ของ สอวช.

สีเขียว	ลำดับ	สีเหลือง	ลำดับ	สีส้ม	ลำดับ	สีแดง	ลำดับ
โอกาส x ผลกระทบ		โอกาส x ผลกระทบ		โอกาส x ผลกระทบ		โอกาส x ผลกระทบ	
1 x 1	1	3 x 1	5	2 x 4	13	4 x 4	22
2 x 1	2	3 x 2	6	4 x 3	14	5 x 4	23
1 x 2	3	1 x 3	7	3 x 4	15	4 x 5	24
2 x 2	4	2 x 3	8	5 x 1	16	5 x 5	25
		3 x 3	9	5 x 2	17		
		4 x 1	10	5 x 3	18		
		4 x 2	11	1 x 5	19		
		1 x 4	12	2 x 5	20		
				3 x 5	21		

ตารางที่ 7 แผนผังจัดระดับความเสี่ยง (Risk Assessment Matrix) ของ สอวช.

Risk Assessment Matrix			โอกาสเกิด/ความเป็นไปได้ (Likelihood)				
			น้อยมาก	น้อย	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
			1	2	3	4	5
ผลกระทบ/ความรุนแรง (Impact)	สูงมาก	5	1 x 5 (19)	2 x 5 (20)	3 x 5 (21)	4 x 5 (24)	5 x 5 (25)
	สูง	4	1 x 4 (12)	2 x 4 (13)	3 x 4 (15)	4 x 4 (22)	5 x 4 (23)
	ปานกลาง	3	1 x 3 (7)	2 x 3 (8)	3 x 3 (9)	4 x 3 (14)	5 x 3 (18)
	น้อย	2	1 x 2 (3)	2 x 2 (4)	3 x 2 (6)	4 x 2 (11)	5 x 2 (17)
	น้อยมาก	1	1 x 1 (1)	2 x 1 (2)	3 x 1 (5)	4 x 1 (10)	5 x 1 (16)

Risk Appetite Boundary : ขอบเขตของระดับความรุนแรงของปัจจัยเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (—————)

ตารางที่ 8 คำอธิบายการบริหารความเสี่ยงตามระดับความเสี่ยงของ สอวช.

ระดับความเสี่ยง	Risk Ranking	แทนด้วยแถบสี	คำอธิบายการบริหารความเสี่ยง
สูงมาก	22 – 25 (สีแดง)		ระดับความเสี่ยงที่เกินระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้อย่างมาก ต้องบริหารความเสี่ยงเร่งด่วน
สูง	13 – 21 (สีส้ม)		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
ปานกลาง	5 – 12 (สีเหลือง)		ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง อาจมีการปรับปรุงการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ต่ำ	1 – 4 (สีเขียว)		ระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องบริหารความเสี่ยง

3. การประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงที่มีอยู่

เมื่อทำการจัดลำดับความรุนแรงของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การประเมินมาตรการควบคุมที่มีอยู่เพื่อหาความเสี่ยงคงเหลือ (Residual Risk) ซึ่งความเสี่ยงคงเหลือดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดความเสี่ยงในระดับที่องค์กรยอมรับได้ สาเหตุที่ต้องประเมินมาตรการควบคุมที่มีอยู่ก็เพื่อให้ทราบวาระดับความเสี่ยงของปัจจัยเสี่ยงแต่ละตัวนั้นสูงกว่าระดับการควบคุม (Control Score) ที่มีอยู่หรือไม่ การประเมินความเสี่ยงของ สอวช. ตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นจะใช้แบบฟอร์มและรายงานตามแบบที่ สอวช. กำหนด

4.5 การจัดการความเสี่ยง หรือ การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

การตอบสนองความเสี่ยงเป็นการระบุทางเลือกใดบ้างที่สามารถใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง โดยการลดโอกาสที่จะเกิด หรือ ลดความรุนแรงจากผลกระทบ หรือทั้งสองด้าน โดยคัดเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงองค์กร ทั้งนี้การจัดการความเสี่ยงต้องคัมค่ากับการลดผลกระทบความเสี่ยง โดยทั่วไปทางเลือกหรือกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงแบ่งได้เป็น 4 แนวทางหลัก คือ

- 4.5.1 การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)
- 4.5.2 การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/Risk Control)
- 4.5.3 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)
- 4.5.4 การกระจาย/ถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Sharing/Risk Transfer)

ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วฝ่ายบริหารจะกำหนดกลยุทธ์ในการตอบสนองต่อความเสี่ยงหนึ่งมากกว่าหนึ่งวิธีการก็ได้ ขึ้นกับขนาดความเสี่ยง ทรัพยากรที่มีขององค์กร และอื่น ๆ เพื่อให้การควบคุมความเสี่ยงทำได้ครบถ้วนในทุกมิติ

ตารางที่ 9 ตัวอย่างวิธีการจัดการความเสี่ยง

วิธีการจัดการความเสี่ยง	ตัวอย่างการดำเนินการ
1. การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)	เป็นแผนการดำเนินการจัดสรรเงินทุนที่เหมาะสม เพื่อรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่คงเหลืออยู่ ภายหลังจากจัดการความเสี่ยงแล้ว หรือเป็นความเสี่ยงที่มีต้นทุนที่ใช้ในการจัดการไม่คุ้มกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ หรือเป็นความเสี่ยงที่แต่ละฝ่าย/ส่วนงาน/องค์กร ไม่สามารถยุติ/หลีกเลี่ยงความเสี่ยงดังกล่าวได้
2. การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/Risk Control)	เป็นการดำเนินการเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย เช่น - จัดให้มีการสอบทานข้อกำหนด และวิธีปฏิบัติ - กำหนดให้มีขั้นตอนการควบคุม และการตรวจสอบ - การจัดตั้งทีมบริหารโครงการ - กำหนดมาตรฐานการจัดการ และการรับประกันคุณภาพ - จัดให้มีการพัฒนาและวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ - จัดให้มีการฝึกอบรม - การปรับปรุงกระบวนการทำงาน - เป็นการจัดการเพื่อลดผลกระทบหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง เช่น - จัดทำ Contingency Plan หรือ Business Continuity Plan - จัดทำแผนจัดการวิกฤต (Crisis Management)
3. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)	เป็นการหลีกเลี่ยงหรือยุติการดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่มีระดับความรุนแรงที่ไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Risk) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสามารถทำได้ในทางปฏิบัติ
4. การกระจาย/ถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Sharing/Risk Transfer)	เป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงให้องค์กรอื่น ได้แก่ การทำสัญญา การทำประกัน การสร้างพันธมิตรเครือข่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น

4.6 กิจกรรมควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมควบคุม คือ นโยบายและกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า การตอบสนองความเสี่ยงที่ได้เลือกไว้แล้วจะยังอยู่ในระดับที่สามารถจัดการให้ระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้แบบฟอร์มและรายงานตามแบบที่ สอวช. กำหนด

4.7 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)

สารสนเทศและการสื่อสาร จัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับการบริหารความเสี่ยงในองค์กร เพราะเป็นกระบวนการสื่อสารทั้งที่เป็นทางการ เช่น การรายงานข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารความเสี่ยงในองค์กรกับผู้ปฏิบัติงานในองค์กร สำหรับการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนได้เสียก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะจะมีส่วนช่วยทำให้บุคลากรในองค์กรได้ทราบถึงทิศทางการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยง ตลอดจนการเสริมสร้างวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงองค์กรอีกทางหนึ่ง

4.8 การติดตามและประเมินผล (Monitoring & Evaluation)

การติดตามและประเมินผลมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ

- (1) ประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของการจัดการความเสี่ยง
- (2) ติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการไปแล้ว หรืออยู่ระหว่างดำเนินการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงที่วางไว้หรือไม่
- (3) ตรวจสอบความคืบหน้าของมาตรการควบคุม ว่าสามารถลดโอกาสหรือผลกระทบต่อเหตุการณ์ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่

ในการติดตามและประเมินผลนั้น สามารถใช้รายงานบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือช่วยในการติดตามประเมินผลได้อย่างเป็นทางการ โดยหน่วยงานสามารถดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ได้ผลและพิจารณายกเลิกและปรับปรุงการดำเนินการตามแผนการจัดการความเสี่ยงที่ยังมีข้อบกพร่อง นอกจากนี้แต่ละหน่วยอาจมีการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลสำหรับใช้ในหน่วยงานเป็นพิเศษ เช่น การจัดทำ Checklist สำหรับใช้ในฝ่าย และกำหนดความถี่ในการติดตามเองภายในฝ่าย ซึ่งจัดเป็นการติดตามประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ โดยสามารถแบ่งรูปแบบการติดตามประเมินผลของ สอวช. ออกเป็น 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

- (1) การติดตามผลอย่างเป็นทางการ โดยรายงานผลต่อผู้บริหารสายงาน และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเป็นรายไตรมาส และนำเสนอรายงานการประเมินผลคณะกรรมการอำนวยการ สอวช. ทุก 6 เดือน ตลอดจนมีการทบทวนนโยบายและกรอบการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. ทุกปีหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ
- (2) การติดตามผลอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการติดตามผลระหว่างการทำงาน ซึ่งเป็นการติดตามการทำงานในระดับกิจกรรมที่แต่ละหน่วยงานปฏิบัติตามหน้าที่ประจำวัน เช่น การจัดทำแผนงาน การตรวจสอบเงินสด การตรวจสอบรายงานของผู้บังคับบัญชา ฯลฯ

บรรณานุกรม

- การยางแห่งประเทศไทย, คู่มือการบริหารความเสี่ยง การยางแห่งประเทศไทย ประจำปี 2563, ตุลาคม 2562
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, แผนการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, ตุลาคม 2563
- วารุณี ปริदानนท์, เอกสารการบรรยายเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงองค์กรและการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงองค์กร”, มกราคม 2562
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน, มีนาคม 2563
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, คู่มือการบริหารความเสี่ยง สวรส. ปีงบประมาณ 2562, ตุลาคม 2561
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน), แผนบริหารความเสี่ยง สสนก. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561, กันยายน 2560
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, คู่มือการบริหารความเสี่ยงประจำปี 2563, ธันวาคม 2562
- สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, แผนบริหารความเสี่ยงประจำปี 2563, เมษายน 2563
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, คู่มือการบริหารความเสี่ยงของสวทช. ประจำปี 2564 , มกราคม 2563
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, คู่มือการบริหารความเสี่ยง สอวช., เมษายน 2562
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance, June 2017

ภาคผนวก ก. นโยบายบริหารความเสี่ยง

ประกาศสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เรื่อง นโยบายการบริหารความเสี่ยง

๑. วัตถุประสงค์ของนโยบาย

ผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ได้กำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้ผู้บริหาร และพนักงาน สอวช. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง โดยมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ดังนี้

๑.๑ ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร มีการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยกระบวนการอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล COSO ERM ๒๐๑๗ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการกำกับดูแลที่ดี จัดการความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญและส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กร ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๑.๒ ส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญ ผู้บริหารและพนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจ โดยสามารถนำแนวทางการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งมีส่วนร่วมและสนับสนุนเพื่อประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้จริง

๑.๓ ติดตามและประเมินสถานการณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน เพื่อทบทวนและปรับปรุงมาตรการเชิงป้องกันความเสี่ยงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง

๒. คำจำกัดความของ “ความเสี่ยง”

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และอาจส่งผลกระทบที่ตามมาในด้านลบหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ หรืออาจเป็นผลกระทบที่ตามมาในทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

๓. หลักปฏิบัติสำคัญ

๓.๑ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงาน และการดำเนินงานของ สอวช. ต้องรักษาสสมดุลระหว่างระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

๓.๒ การบริหารความเสี่ยง เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมสำคัญขององค์กรที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหาร และพนักงานทุกคนตระหนักว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงาน

๓.๓ ความเสี่ยงในระดับสูงถึงสูงมากที่อาจส่งผลกระทบต่อพันธกิจและเป้าประสงค์ ขององค์กร ความน่าเชื่อถือขององค์กร ตลอดจนการขับเคลื่อนค่านิยมหลัก Core values หรือการบริหารจัดการองค์กร ที่จะต้องได้รับการจัดการอย่างทันเวลาและต่อเนื่อง กล่าวคือ

- ๓.๓.๑๑ ระบุความเสี่ยงอย่างครอบคลุมและทันเวลา
- ๓.๓.๑๒ ประเมินความเสี่ยงของโอกาสที่เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้น (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) หากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น
- ๓.๓.๑๓ จัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของต้นทุนและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นควบคู่กัน
- ๓.๓.๑๔ ติดตามและรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงได้เหมาะสมและทันเวลา

๔. บทบาทและความรับผิดชอบ

- ๔.๑ คณะกรรมการอำนวยการ สอวช. มีบทบาทและความรับผิดชอบหลัก ดังนี้
  - ๑) กำกับดูแลให้การบริหารความเสี่ยงของ สอวช. เป็นไปอย่างเหมาะสม
  - ๒) รับทราบผลการบริหารความเสี่ยงและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
- ๔.๒ คณะกรรมการตรวจสอบ มีบทบาทและความรับผิดชอบหลัก ดังนี้
  - ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร
  - ๒) สอบทานกระบวนการบริหารความเสี่ยงและผลการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.
  - ๓) กำกับดูแลการพัฒนาและการปฏิบัติตามกรอบการบริหารความเสี่ยง
- ๔.๓ ผู้อำนวยการ สอวช. มีบทบาทและความรับผิดชอบหลัก ดังนี้
  - ๑) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน สอวช. และรายงานผลการบริหารความเสี่ยงต่อคณะกรรมการอำนวยการ สอวช.
  - ๒) กำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง
  - ๓) ส่งเสริมและติดตามให้มีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม
- ๔.๔ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน
  - ๑) เสนอนโยบายการบริหารความเสี่ยงให้ผู้อำนวยการ สอวช. เพื่อพิจารณาอนุมัติ
  - ๒) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือและแผนการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.
  - ๓) กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการบริหารความเสี่ยงทั้งระดับกิจกรรมและระดับองค์กรเพื่อรายงานต่อคณะผู้บริหาร สอวช.
  - ๔) จัดทำสรุปรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเสนอต่อผู้อำนวยการ สอวช.
  - ๕) เสนอผู้อำนวยการ สอวช. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.
- ๔.๕ คณะทำงานการบริหารความเสี่ยง
  - ๑) ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง
  - ๒) จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.
  - ๓) รวบรวมข้อมูล จัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินงานของการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.
  - ๔) ประสานงานกับคณะกรรมการ และผู้ปฏิบัติงานของ สอวช. ในการบูรณาการแนวทางการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

๔.๖ Risk Owner (หัวหน้าฝ่าย/ส่วนงาน/พนักงาน)

- ๑) ประเมินจัดทำความเสี่ยงระดับองค์กร ระดับกระบวนการ ระดับกิจกรรม
- ๒) ดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง
- ๓) รายงานความก้าวหน้า/ประเมินผลการบริหารความเสี่ยง

๔.๗ ส่วนงานบริหารความเสี่ยง

๑) ติดตาม เฝ้าระวัง ประสานงาน ให้คำแนะนำกับหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.

- ๒) เลขานุการของคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน

๔.๘ ฝ่ายตรวจสอบภายใน

๑) สนับสนุนคณะกรรมการตรวจสอบในการสอบทานกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ สอวช.

๕. การทบทวนนโยบายและกรอบการบริหารความเสี่ยงและการบริหารความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

มีกระบวนการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงตามแผนจัดการความเสี่ยง และกิจกรรมควบคุมที่กำหนดครบถ้วน โดยรายงานผลต่อผู้บริหารสายงาน และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเป็นรายไตรมาส และนำส่งรายงานการประเมินผลคณะกรรมการอำนวยการ สอวช. ทุก ๖ เดือน ตลอดจนมีการทบทวนนโยบายและกรอบการบริหารความเสี่ยงของ สอวช. ทุกปีหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ

จึงประกาศมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

(นายกิตติพงศ์ พร้อมวงศ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

ภาคผนวก ข. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

คำสั่งสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
ที่ ๘ /๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน เพื่อให้การดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ที่ ๓๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๒. ให้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ที่ ๒๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลระบบการควบคุมภายใน สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๓. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ประกอบด้วย

๓.๑ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารและพัฒนาองค์กร	ประธานกรรมการ
๓.๒ นางดวงมน จีงเสถียรทรัพย์	กรรมการ
๓.๓ นางวชิ จิระธนชิต	กรรมการ
๓.๔ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ กลุ่มเลขานุการสภานโยบายและระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือบุคคลที่รองผู้อำนวยการมอบหมาย	กรรมการ
๓.๕ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ กลุ่มยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือบุคคลที่รองผู้อำนวยการมอบหมาย	กรรมการ
๓.๖ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคนในระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือบุคคลที่รองผู้อำนวยการมอบหมาย	กรรมการ

/๓.๗ ผู้อำนวยการ...

๓.๗ ผู้อำนวยการฝ่าย กลุ่มบริหารและพัฒนาองค์กร ที่รองผู้อำนวยการมอบหมาย	กรรมการ
๓.๘ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากฎหมายและบริหารความเสี่ยง	กรรมการและเลขานุการ
๓.๙ นางสาวนันทรัตน์ มหาสวัสดิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

๔. ให้คณะกรรมการตามข้อ ๓. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๔.๑ กำหนดทิศทาง กลยุทธ์ แนวทางการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในเพื่อนำไปปฏิบัติภายในหน่วยงานของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๔.๒ กำหนดแนวทางการจัดวางระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในขององค์กรให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๔.๓ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๔.๔ ให้ความเห็นชอบแผนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๔.๕ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

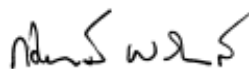
๔.๖ เสนอรายงานผลการบริหารความเสี่ยงและรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในต่อผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๔.๗ เสนอผู้อำนวยการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๔.๘ ปฏิบัติงานอื่นตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายกิตติพงศ์ พร้อมวงศ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

ภาคผนวก ค. แบบรายงานการบริหารความเสี่ยง

แบบ RM-1	ตารางแสดงการวิเคราะห์ ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง ของ สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....
แบบ RM-2	แผนบริหารความเสี่ยง ของ สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....
แบบ RM-3	แบบรายงานผลตามแผนบริหารความเสี่ยง ของ สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....

ตารางแสดงการวิเคราะห์ ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง ของ สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....

กลุ่มยุทธศาสตร์.....

โครงการ/กิจกรรม.....

วัตถุประสงค์.....

เป้าหมายและตัวชี้วัด.....

หน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบ.....

กระบวนการปฏิบัติงานโครงการ/ขั้นตอนหลัก (1)	ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) (2)	สาเหตุของ ปัจจัยเสี่ยง (Root Cause) (3)	การประเมินความเสี่ยง			
			โอกาส (4)	ผลกระทบ (5)	ระดับความรุนแรง (6)	ระดับของความ เสี่ยง (7)

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

แผนบริหารความเสี่ยง ของ สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....

กลุ่มยุทธศาสตร์.....

โครงการ/กิจกรรม.....

วัตถุประสงค์.....

เป้าหมายและตัวชี้วัด.....

หน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบ.....

กระบวนการ ปฏิบัติงานโครงการ/ ขั้นตอนหลัก (1)	ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) (2)	การประเมินความเสี่ยง		มาตรการควบคุม ภายใน (ที่มีอยู่ก่อนทำแผน บริหารความเสี่ยง) (5)	แผนจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุม เพิ่มเติม) (6)	กำหนดเสร็จ (7)	ผู้รับผิดชอบ (8)	งบประมาณ (บาท) (9)
		ระดับความ รุนแรง (3)	ระดับของความ เสี่ยงที่คาดหวัง (4)					

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

แบบรายงานผลตามแผนบริหารความเสี่ยง ของ สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....

กลุ่มยุทธศาสตร์.....

โครงการ/กิจกรรม.....

วัตถุประสงค์.....

เป้าหมายและตัวชี้วัด.....

หน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบ.....

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) (1)	สาเหตุของ ปัจจัยเสี่ยง (Root Cause) (2)	มาตรการ/กิจกรรมตาม แผนบริหารความเสี่ยง (3)	สถานะการ ดำเนินการตามแผน (เป็นไปตามแผนหรือไม่) (4)	ผู้รับผิดชอบ (5)	สถานะความเสี่ยง (6)			
					หมดไป	คงอยู่		ความเสี่ยง ที่เกิดขึ้นใหม่
						ควบคุมได้	ควบคุม ไม่ได้	

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

วันที่.....